Doktora Rehberi | Başlangıç | Doktora

Doktora Mülakat Soruları: En Çok Sorulan 15 Soru ve Hazırlık Rehberi

Doktora mülakatında jüri neyi ölçer, hangi formatlar uygulanır ve en çok hangi sorular sorulur? Motivasyon, tez, yöntem ve danışman sorularına cevap stratejileri, araştırma planı sunumu, iki haftalık hazırlık planı ve mülakat günü ipuçları.

Zafer Hoca · Yayın: 04.04.2026 · 7 dk okuma

Kısaca: Doktora mülakatında jüri üç şeyi ölçer: araştırma potansiyelinizi, motivasyonunuzu ve bölüme ya da olası danışmana uyumunuzu. En sık sorulanlar şunlardır: Neden doktora? Araştırma ilginiz ve olası tez konunuz ne? Yüksek lisans tezinizi özetler misiniz? Hangi yöntemleri biliyorsunuz? Neden bu program, kiminle çalışmak istersiniz? Hazırlık için tezinizi 3 dakikada anlatmayı çalışın, bölüm hocalarının son yayınlarını okuyun, bir-iki araştırma fikrini literatürdeki boşlukla birlikte hazırlayın ve sesli prova yapın.

Doktora mülakatı neyi ölçer?

ALES ve yabancı dil puanları başvuru eşiğini geçmenizi sağlar; mülakat ise "Bu kişi uzun ve zorlu bir doktora sürecini tamamlayabilir mi?" sorusuna cevap arar. Tezli yüksek lisansla başlanan doktora, bilimsel hazırlık hariç normalde sekiz yarıyıl sürer ve en çok on iki yarıyılda bitirilmelidir; jüri bu süreyi sizinle geçirip geçiremeyeceğini görmek ister.

Doktora başvurusunun yasal çerçevesi yönetmelikte bellidir: tezli yüksek lisans diplomasıyla başvuranlardan ALES'te en az 55 ve merkezî yabancı dil sınavlarından en az 55 puan istenir (senatolar bu tabanları yükseltebilir). Değerlendirmede ALES'in ağırlığı yüzde 50'den az olamaz; kalanı senatonun belirlediği ölçütlerden, çoğu programda mülakat ya da yazılı bilimsel değerlendirmeden gelir. Bazı programlar yalnız ALES puanıyla da öğrenci alabilir. Yani mülakat, yakın puanlı adaylar arasında çoğu zaman belirleyicidir ama ağırlığı ilandan ilana değişir.

Jürinin baktığı başlıca nitelikler:

- **Araştırma potansiyeli:** Bir soruyu araştırılabilir hâle getirebiliyor, uygun yöntemi seçebiliyor musunuz?
- **Motivasyon ve dayanıklılık:** Doktoranın neden size gerekli olduğunu ve zor dönemleri nasıl yöneteceğinizi anlatabiliyor musunuz?
- **Uyum:** İlgi alanınız bölümdeki çalışmalarla ve olası bir danışmanın konularıyla örtüşüyor mu?
- **İletişim:** Çalışmanızı kısa, düzenli ve anlaşılır biçimde anlatabiliyor musunuz?

Sürecin bütünü için doktora nasıl yapılır, yüksek lisans mülakatıyla farkları için yüksek lisans mülakatı maddesine bakabilirsiniz. Doktora mülakatı, yüksek lisanstakinden farklı olarak sizden somut bir araştırma yönü bekler.

Doktora mülakat formatları

Program ilanı mülakatın biçimini her zaman ayrıntılı yazmaz; bölüme sormaktan çekinmeyin. Türkiye'de en sık görülen biçimler şunlardır:

Format	Nasıl işler?	Nasıl hazırlanmalı?
Panel mülakat	Genellikle 3–5 öğretim üyesi, 15–30 dakika soru-cevap. En yaygın biçim.	Sık sorulan soruların cevap iskeletini hazırlayın, tezinizin her ayrıntısını bilin.
Yazılı sınav + mülakat	Önce alan bilgisi sınavı, ardından sözlü görüşme. Bazı bölümler uygular.	Alanın temel ders kitaplarını ve yüksek lisans ders notlarınızı tekrar edin.
Araştırma planı sunumu	10–15 dakikalık bir sunum ve ardından sorular. Giderek yaygınlaşıyor.	Kısa bir araştırma önerisi hazırlayın ve süreyi tutarak prova yapın.
Çevrimiçi mülakat	Görüntülü görüşme ile panel ya da sunum.	Bağlantıyı, kamerayı ve ekran paylaşımını önceden deneyin.

En çok sorulan doktora mülakat soruları

Aşağıdaki sorular hemen her mülakatta bir biçimde karşınıza çıkar. Cevapları ezberlemeyin; her biri için iki-üç ana nokta ve bir somut örnek hazırlayın.

Motivasyon soruları

1. **"Neden doktora yapmak istiyorsunuz?"** Kariyer hedefinizi entelektüel merakınızla birleştirin. "Kariyer için gerekli" ya da "herkes yapıyor" cevabı yetmez; sizi araştırmaya çeken bir soruyu ya da deneyimi anlatın.
2. **"Doktora sürecinin zorluklarına hazır mısınız?"** Farkındalık gösterin: uzun bir süreç olduğunu, yayın ve TİK aşamalarının sabır istediğini bildiğinizi, daha önce uzun soluklu bir işi (örneğin yüksek lisans tezinizi) nasıl tamamladığınızı anlatın.
3. **"Beş yıl sonra kendinizi nerede görüyorsunuz?"** Akademik kariyer planınızı somut hedeflerle verin: tezden yayın, uluslararası bir araştırma deneyimi, kadro hedefi gibi.

Araştırma ve tez soruları

1. **"Araştırma ilgi alanınız nedir?"** Spesifik olun. "Eğitim" değil, "oyunlaştırmanın ortaokul fen öğrenmesine etkisi" gibi bir odak verin.
2. **"Yüksek lisans tezinizi kısaca anlatır mısınız?"** Problem, yöntem, bulgular ve katkı sırasıyla 2–3 dakikada. Sınırlılıkları ve "bugün olsa neyi farklı yapardım" sorusunun cevabını da hazırlayın.
3. **"Doktora tez konunuz hakkında bir fikriniz var mı?"** Kesin bir konu zorunlu değildir ama genel bir çerçeve beklenir: "X alanında Y konusunu araştırmayı düşünüyorum, çünkü literatürde Z boşluğu var." Boşluğu nasıl bulacağınız için literatürde boşluk bulma maddesine bakın.
4. **"Alanınızda son dönemde dikkatinizi çeken bir çalışma var mı?"** Son bir-iki yılda yayımlanmış iki-üç makaleyi okuyup kısaca değerlendirebilecek durumda olun.
5. **"Yayın deneyiminiz var mı?"** Varsa kısaca anlatın, katkınızı belirtin. Yoksa tezinizden makale çıkarma planınızı ve hedef dergi türünü söyleyin.

Yöntem ve alan bilgisi soruları

1. **"Hangi araştırma yöntemleriyle çalışmayı planlıyorsunuz?"** Nicel, nitel ya da karma yöntem; hangisini neden seçtiğinizi ve SPSS, R, NVivo gibi araçlardaki deneyiminizi anlatın. Temel kavramları tazelemek için araştırma yöntemleri rehberi işinize yarar.
2. **"Tezinizde neden bu yöntemi kullandınız?"** Alternatifleri bildiğinizi ve seçiminizin

araştırma sorusundan geldiğini gösterin.

Program ve danışman soruları

1. **"Neden bu üniversiteyi ve programı seçtiniz?"** Bölümdeki öğretim üyelerinin çalışmalarına, laboratuvar ya da veri olanaklarına somut atıf yapın.
2. **"Bu bölümde kiminle çalışmak istersiniz?"** Olası danışmanın araştırmalarını bilin: "Prof. X'in Y konusundaki çalışmalarını takip ediyorum; benzer sorulara farklı bir örneklemle bakmak istiyorum" gibi. Danışman seçimi için doktora tez danışmanı seçimi maddesine bakın.

Pratik sorular

1. **"Doktora boyunca kendinizi nasıl finanse edeceksiniz?"** Araştırma görevliliği, TÜBİTAK ya da YÖK 100/2000 doktora bursu, proje bursiyerliği ya da çalışarak sürdürme planınızı dürüstçe anlatın.
2. **"Nasıl bir zaman planınız var?"** Gerçekçi olun. "İki yılda bitiririm" demek süreci tanımadığınızı, "altı yıl sürer" demek isteksizliği düşündürebilir. Ders, yeterlik, tez önerisi ve tez aşamalarını içeren bir takvim için doktora kaç yıl sürer maddesinden yararlanabilirsiniz.
3. **"İngilizce seviyeniz nedir?"** YDS ya da YÖKDİL puanınızın yanında pratik deneyiminizi anlatın: makale okuma, yazma, konferans sunumu.

Araştırma planı sunumu nasıl hazırlanır?

Sunum istenen mülakatlarda jüri, kısa sürede bir araştırma fikrini nasıl yapılandırdığınızı görmek ister. 10–15 dakikalık bir sunum için şu akış yeterlidir:

1. **Başlık ve kısa tanıtım:** Adınız, yüksek lisans alanınız ve tez başlığınız.
2. **Problem:** Ele almak istediğiniz sorun ve neden önemli olduğu.
3. **Literatür ve boşluk:** Bilinenleri iki-üç cümleyle özetleyin, eksik kalan noktayı açıkça gösterin.
4. **Araştırma soruları:** İki-üç net soru ya da hipotez.
5. **Yöntem:** Desen, örneklem ya da veri kaynağı, analiz yaklaşımı.
6. **Beklenen katkı ve fizibilite:** Çalışmanın alana katkısı, gerekli kaynaklar, olası riskler.
7. **Kaba takvim:** Doktora aşamalarına yerleştirilmiş bir zaman çizelgesi.

Dakika başına yaklaşık bir slayt hesabıyla 8–12 slayt çoğu sunum için yeterlidir. Slaytlara paragraf yazmayın; ana fikri başlığa, ayrıntıyı konuşmaya bırakın. Sunumdan sonraki sorular çoğu zaman yöntem ve fizibilite üzerine gelir. Sahne heyecanınız yüksekse akademik sunum korkusu maddesindeki teknikler işe yarar.

Önerdiğiniz konuya fazla bağlanmayın. Jüri konunuzu beğenmeyip başka bir yön önerebilir; bu çoğu zaman olumsuz değil, sizinle çalışmayı düşündüklerinin işaretidir. Esnek ama gerekçeli cevap verin.

Adım adım hazırlık: mülakattan önceki iki hafta

1. **Bölümü tanıyın.** Bölümün web sitesini, öğretim üyelerinin son yayınlarını ve yürüttükleri projeleri inceleyin. İlgi alanınızla kesişen noktaları not edin.
2. **Tezinize hâkim olun.** Yüksek lisans tezinizin her bölümünü yeniden okuyun; 3 dakikalık ve 1 dakikalık iki özet hazırlayın. Yöntem, örneklem ve analiz kararlarınızın gerekçesini bilin.
3. **Araştırma fikrinizi yazın.** Bir-iki olası konuyu, her biri için problem, boşluk ve olası yöntemi

içeren yarım sayfalık notlar hâlinde hazırlayın. Ayrıntılı olmak zorunda değil ama yön göstermeli.

4. **Güncel literatürü okuyun.** Alanınızda son dönemde yayımlanmış iki-üç makaleyi okuyup "son dönemde şu çalışma dikkatimi çekti, çünkü…" diyebilecek duruma gelin.
5. **Yöntem bilginizi tazeleyin.** Geçerlik, güvenirlik, örnekleme ve temel analizler gibi kavramları sade bir dille açıklayabildiğinizden emin olun.
6. **Sesli prova yapın.** Bir arkadaşınızla ya da kendinizi kaydederek soruları yüksek sesle cevaplayın. Sesli konuşma pratiği, akılda kalan cevapları akıcı hâle getirir ve özgüveni artırır.

Başvuru dosyanızda yazdığınız her şey mülakatta soru olarak dönebilir. Niyet mektubunuzda andığınız bir yöntemi, makaleyi ya da hocayı ayrıntısıyla konuşabilecek durumda değilseniz o cümleyi açıklayabileceğiniz hâle getirin.

Jüriye sorabileceğiniz sorular

Mülakatın sonundaki "Sizin sorunuz var mı?" sorusuna mutlaka hazırlıklı gidin; soru sormamak ilgisizlik olarak okunabilir. İyi sorular programı gerçekten tanımak istediğinizi gösterir:

- Ders döneminin yapısı ve yeterlik sınavının biçimi nasıl?
- Danışman ataması nasıl ve ne zaman yapılıyor?
- Tez izleme komitesi toplantıları nasıl yürüyor?
- Öğrencilerin kullanabileceği laboratuvar, veri tabanı ya da yazılım olanakları neler?
- Doktora öğrencilerinin konferans ve yayın faaliyetleri nasıl destekleniyor?

Mülakat günü ve çevrimiçi mülakat ipuçları

- **Kıyafet ve zaman:** Resmî ama rahat giyinin. Binaya ve salona en az 15–20 dakika erken gidin.
- **Beden dili:** Jüri üyeleriyle göz teması kurun; soruyu dinlemeden cevaplamaya başlamayın, gerekiyorsa birkaç saniye düşünün.
- **Bilmediğiniz soru:** Bilmediğinizi kabul edip nasıl öğreneceğinizi söylemek, uydurma bir cevaptan her zaman iyidir.
- **Kısa ve düzenli cevap:** Bir soruya 1–2 dakikada cevap verin; jüri isterse ayrıntı soracaktır.
- **Çevrimiçi mülakat:** Sessiz bir ortam, düz bir arka plan ve göz hizasında kamera hazırlayın. Bağlantı koptuğunda ne yapacağınızı (telefonla bağlanma gibi) önceden bölüme sorun ve sunum dosyanızı ekran paylaşımıyla önceden deneyin.
- **Belgeler:** Kimliğinizi, başvuru belgelerinizin bir kopyasını ve sunum istendiyse dosyanın iki ayrı kopyasını yanınızda bulundurun.

Doktora mülakatında sık yapılan hatalar

- **Genel konuşmak:** "Eğitim alanında çalışmak istiyorum" gibi odaksız ilgi alanı cevapları.
- **Kendi tezini bilmemek:** Yüksek lisans tezindeki örneklem, analiz ya da sınırlılık sorularında takılmak.
- **Bölümü tanımadan gitmek:** Çalışmak istediğiniz hocanın konularını bilmemek ya da bölümde olmayan bir alanı ana hedef olarak sunmak.
- **Gerçekçi olmayan takvim:** Doktorayı çok kısa sürede bitireceğini söylemek ya da hiç plan sunmamak.
- **Jüriyle tartışmaya girmek:** Eleştirel bir soruyu saldırı gibi algılayıp savunmaya geçmek.

Gerekçeli ve sakin cevap verin.

- **Soru sormamak:** Mülakatın sonunda programa dair hiçbir soru sormadan ayrılmak.

Kaynaklar ve resmî bağlantılar

- Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği (RG 20.04.2016, sayı 29690) — Koç Üniversitesi'nde yayımlanan metin
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK)
- ÖSYM — ALES, YDS ve YÖKDİL
- TÜBİTAK — lisansüstü burs programları

Etiketler: #Başvuru #Doktora #Strateji

YDS/YÖKDİL barajı akademik kariyerinizi engellemesin. Zafer Hoca kursları: zaferhoca.com.tr/magaza